

Morenie dreva

1. Definujte pojem morenie dreva

Morenie je zmena farebného odtieňa na tmavší pri zachovaní textúry a vyrovnaní odtieňa za účelom imitácie vzácnejších druhov drevín.

2. Vymenujte a popíšte spôsoby morenia dreva

- a) *chemické*- reakciou moridla s trieslovinami,
- b) *fyzikálne*- ukladaním pigmentov moridla na povrch dreva,
- c) *kombinované* – moridlo obsahuje pigmenty aj chemikálie reagujúce s trieslovinami.

3. Navrhните použitie morenia v drevospracujúcom priemysle

- imitácia tmavších druhov drevín,
- zjednotenie farby výrobku,
- zakrytie neprirodzeného zafarbenia dreva (modranie, zafarbenie spôsobené nedeštrukčnou plesňou ...),
- zamedzenie zmenám farby dreva vplyvom svetla (žltnutie, blednutie).

4. Vymenujte a popíšte vlastnosti jednotlivých druhov moridiel

Chemické dvojzložkové moridlá - majú dve zložky: predmoridlo a zamoridlo (dokončovacie moridlo). Účinok sa dosiahne reakciou trieslovín, obsiahnutých v dreve a v predmoridle, s kovovými soľami v zamoridle (dokončovacom moridle).

Čpavkové moridlá- majú rôzne odtiene, dodávajú sa vo forme roztoku pripraveného na použitie, prášku alebo pasty. Do moridla sa pridáva amoniak (čpavok), ktorý po nanesení reaguje s trieslovinami v dreve. Upravená plocha má tzv. pozitívny efekt – letné drevo je tmavšie ako jarné (pri ostatných moridlách vzniká opačný efekt).

Voskové moridlá- sú to dechtové farbivá a soli kovov, do ktorých sa pridáva vosk. Drevo nielen zafarbujú, ale aj vytvárajú povrchovú úpravu. Nevýhodou tohto moridla je, že nemôžeme vykonať povrchovú úpravu náterovými hmotami a po vysušení moridla je nutné leštenie vrstvy vosku.

Moridlá rozpustné v polárnych rozpúšťadlách /liehové/- sú farbivá rozpustené v alkoholoch. Dodávajú sa vo forme roztoku pripraveného k použitiu alebo vo forme prášku. Tieto moridlá vnikajú hlboko do dreva, rýchlo zasychajú, avšak neodolávajú vode a vytvárajú škvrny.

Disperzné moridlá- sú to jemne mleté pigmenty dispergované vo vode s prídavkom špeciálnych prísad, ktoré zabráňujú dvíhaniu vlákien a urýchľujú dvíhanie vlákien. Dodávajú sa pripravené k použitiu alebo vo forme koncentrátu. Sú čiastočne odolné voči organickým rozpúšťadlám a vode, nevytvárajú škvrny a dobre odolávajú svetlu. Nevýhoda je, že v hrubšej vrstve zakrývajú textúru dreva.

5. Navrhните použitie jednotlivých druhov moridiel, svoje návrhy zdôvodnite

Dvojzložkové moridlá – pri vysokých nárokoch na jednotnú farbu výrobku (napr. hudobné nástroje, umelecké výrobky).

Amoniakálne (čpavkové) moridlá – na morenie drevín obsahujúcich dostatočné množstvo trieslovín na reakciu s amoniakom (čpavkom), ktorý je obsiahnutý v moridle (dub, orech).

Voskové moridlá – na výrobky, kde sa požaduje hodvábnne matný povrch a je isté, že ich nebudeme v budúcnosti upravovať inými náterovými hmotami. Ide najmä o drevené podlahy v historických budovách a umelecké výrobky.

Moridlá rozpustné v polárnych rozpúšťadlách /liehové/ - iba na malé plochy pretože pri úprave väčších plôch vytvárajú škvrny (rýchlo vysychajú) alebo na opravy.

Disperzné moridlá – univerzálne použitie, nie sú však veľmi vhodné na drevinu obsahujúce veľa oleja (napr. teak), pretože na povrchu môžu vzniknúť flaky.

6. Popíšte postup pri morení dreva

Materiál musí byť suchý, bez nečistôt, mastnoty, prípadne zvyškov starých náterových hmôt, pre zvýraznenie textúry by mal mať povrch drsnosť 120 a vyššie (najlepšie 240). Ak je to možné tak sa vždy riadime postupom uvedeným výrobcou moridla, ktorý by mal byť dostatočne overený a pri ktorom by sa mali dosiahnuť najlepšie výsledky pri danom moridle. Ak postup nie je uvedený postupujeme nasledovne:

1. Vlhčenie vodou – zabezpečíme zdvihnutie drevných vlákien
2. Sušenie
3. Jemné brúsenie brúsnyim papierom č.240 - odstránenie zdvihnutých drevných vlákien
4. Nános moridla
5. Sušenie

Pri niektorých druhoch moridiel môže byť postup mierne odlišný. Ide najmä o moridlá rozpustené v nepolárnych rozpúšťadlách (toluén, xylén, benzín...), pretože tieto rozpúšťadlá nespôsobujú zdvíhanie vlákien (vlhčenie dreva je zbytočné) a pri moridlách so špeciálnymi efektmi.

7. Vymenujte zásady bezpečnosti a ochrany zdravia pri morení dreva

- moridlo skladovať v originálnych obaloch v miestnosti spĺňajúcej zásady skladovania, ktoré sú určené výrobcou,

- moridlo chrániť pred deťmi a inými osobami (škodia zdraviu), vyššou teplotou (samovznietenie, roztrhnutie obalu), priamym slnkom (rozklad UV žiarením, zvýšenie teploty vplyvom IR žiarenia), stykom s chemikáliami (možná chemická reakcia), ohňom (niektoré druhy sú horľavé),

- pred použitím skontrolovať expiračnú dobu, prečítať návod na použitie a bezpečnostné vety uvedené na obale,

- pri práci používať ochranné pomôcky odporúčané výrobcom (plastové rukavice, respirátor, pracovný odev, ochranné okuliare...),

- moridlo nanášať spôsobom, ktorý odporúča výrobca (pri striekaní niektorých moridiel vzniká výbušná, ľahko zápalná zmes),

- moridlá obsahujúce organické rozpúšťadlá bude možné podľa noriem EU používať iba vo firmách vybavených zariadením na zachytávanie, recykláciu alebo zneškodňovanie výparov organických rozpúšťadiel.

- nepoužívať moridlo na iné účely a materiály, než na aké je určené.